

A. Ympäristövastuullisuus

Tavoite 1. Huomioimme ympäristöasiat päätöksenteossa ja toimissa				Vuonna 2024	
Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho	Tilanne	Lisätieto (esim. toteuman päivämäärä, missä mennään, miksi ei ole toteutunut)
Olemme vahvoja ympäristöosaajia	Nimeämme jokaiselta toimialalta ympäristöagentit koordinaatiotyöryhmään	Toimialojen henkilöt nimetty ja koordinaatioryhmän toiminta on aktiivista	Johtoryhmä	valmis	Koordinaatioryhmän toimialojen edustajat on nimetty (päivitetty) 19.1.2024.
	Seuraamme kaupungin kestävän kehityksen ohjelman toteutumista ja raportoimme siitä	Palaverit 4 kertaa vuodessa, raportointi johtoryhmälle 2 kertaa vuodessa	Ilmastohankkeen koordinaatioryhmä	valmis	Vuonna 2024 pidettiin 5 kpl:tta koordinaatioryhmän kokouksia.
		Vuosiraportti kestävyttä tukevista toimenpiteistä kaupunginhallitukselle kerran vuodessa		jatkuva	Johtoryhmän jäsenistä kaupunginjohtaja, tekninen johtaja, sivistys- ja hyvinvointijohtaja ja tietohallintopäällikkö ovat mukana Kestävät työn koordinaatioryhmässä. He vievät asian mukaiset asiat johtoryhmään. Kestävät työstä on myös raportoitu Ympäristölautakunnalle.
				valmis	Kestävän kehityksen seurantaraportti vuodelta 2024 viedään kaupunginhallitukselle 31.3.2025.
Tiedotamme henkilöstölle ympäristövastuullisesta toiminnastamme		Kirjalliset ohjeet ja uutiskirjeet ilmastotyöstä 2 kertaa vuodessa	Ilmastohanke/ ilmastohankkeen koordinaatioryhmä	jatkuva	Uutiskirjeitä julkaistiin 2 kpl:tta vuonna 2024. Lisäksi lähetettiin täsmäsähköposteja eri toimialoille liittyen juuri heitä koskeviin ympäristövastuulliseen aiheisiin. Vuonna 2024 julkaistiin myös Kestävät kunnissa tehty luonnon monimuotoisuusselvitys.
Tiedotamme asukkaille ja yrityksille ympäristöasioista	Tuemme yhteistyötahojen ympäristöosaamista ja ympäristöasioiden edistämistä	Tietopaketit ja tilaisuudet asukkaille ja yrityksille	Ilmastohanke + keh.palvelut	jatkuva	Kestävät ilmastotyö oli esillä Lapua kukkii tapahtumassa omalla osastollaan, lisäksi toteutui kaksi kansalaisopiston luentoa toinen metsistä ja toinen energiatehokkuudesta arjassa ja kotona.
		Kuntien tytäryhtiöiden energiatehokkuussopimusten laadinta	Ilmastohanke + konsernijohto/ Tytäryhtiö 1, Tytäryhtiö 2 ...	ei aloitettu	Nykyiset energiatehokkuussopimukset (ETS) päättyvät vuoteen 2025. Uuden sopimus kauden neuvottelut ovat käynnissä valtakunnan tasolla. Pyritään saamaan ETS -toiminnan kannalta oleelliset toimijat mukaan ensi sopimuskauden alusta lukien.

A. Ympäristövastuullisuus

Tavoite 1. Huomioimme ympäristöasiat päätöksenteossa ja toimissa				Vuonna 2024	
Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho	Tilanne	Lisätieto (esim. toteuman päivämäärä, missä mennään, miksi ei ole toteutunut)
Ympäristökasvatus on osa koulutyötä ja varhaiskasvatusta	Toteutamme kestävän kehityksen toimintaa maakunnallisen opetussuunnitelman mukaisesti	Opetukseen sisältyvänä	Opetus ja varhaiskasvatus	jatkuva	Varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti toiminnan suunnittelussa yhtenä keskeisenä oppimisen osa-alueena on Tutkin ja toimin ympäristössäni, joka pitää sisällään kestävän kehityksen periaatteisiin ja ympäristöystävälliseen toimintatapaan kasvattamisen ja ohjaamisen. Alakouluissa toteutettiin monialaisen oppimiskokonaisuutena Tulevaisuuden energiataidot -kokonaisuus. Jokaiselle vuosiluokalle on rakennettu oma kokonaisuus. Kuuden lukuvuoden aikana perehdytään laajasti kestävään kehitykseen, kierrätykseen ja tulevaisuuden energiamuotoihin toiminnallisesti ja lapsentasoisesti.
	Ohjaamme kierrätykseen ja ympäristövastuulliseen toimintaan koulutyössä	Teemapäivinä 1-2 kertaa vuodessa, Alakouluissa jatkuvaa toimintaa sekä korostetusti monialaisena oppimiskokonaisuutena opiskellaan FEG-viikon oppimääränä.	Opetus ja varhaiskasvatus	jatkuva	Kaikessa toiminnassa keskeisenä toimintatapana on mahdollisuuksien mukaan kestävä kehitys ja ympäristöystävällinen ajattelutapa huomioiden mm. lelujen ja pelien asianmukainen käsittely, materiaalien hyösyntäminen mahdollisimman monipuolisesti, kierrätyspisteet yksiköissä jne.

A. Ympäristövastuullisuus					
Tavoite 1. Huomioimme ympäristöasiat päätöksenteossa ja toimissa				Vuonna 2024	
Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho	Tilanne	Lisätieto (esim. toteuman päivämäärä, missä mennään, miksi ei ole toteutunut)
	Kannustamme kouluja ja varhaiskasvatusyksiköitä osallistumaan erilaisiin kestävän kehityksen ohjelmiin	Vihreä lippu –toimintaan tai vastaavaan toimintaan liittyviin kuuluvien yksiköiden määrä (kpl)	Opetus ja varhaiskasvatus	valmis	Alanurmon päiväkotia on päätetty luopua Vihreä Lippu- ohjelmasta sen vaativuuden vuoksi. Yhdessä on todettu, että kestävää kehitystä ja ympäristöystävällistä toimintatapaa voidaan toteuttaa lasten kanssa monipuolisesti ja hyvin monella eri tavalla myös ilman varsinaista ohjelmaa tai projektia, jota erityisesti noudatetaan. Alanurmon koulussa toteutetaan Vihreä lippu -toimintaa ja kaikissa alakouluissa tehdään aiheeseen liittyvä monialainen oppimiskokonaisuus. Kansalaisopistossa, taidekoulussa tai musiikkiopistossa ei ole käytössä Vihreä lippu -ohjelma.

A - Ympäristövastuullisuus**Tavoite 2. Parannamme hiilitasetta ja huomioimme ympäristöasiat tilinpäätöksessä****Vuonna 2024**

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho		Tilanne	Lisätieto (esim. päivämäärä toteunut, missä mennään, miksi ei ole toteutunut)
Huomioimme ympäristöasiat kuntataloudessa	Huomioimme ympäristöasiat talousarvion laadinnassa	Talousarvion tavoitteiden laadinnassa on huomioitu toiminnan vaikutukset ympäristöön	toimialat	Tekniikka	jatkuva	Talousarvion yhteydessä on asetettu tavoitteita, jotka edistävät mm. energiatehokkuutta.
				Kasvatus, koulutus ja vapaa-aika	kesken	Varhaiskasvatuksessa ei ole eritelty talousarvion tavoitteiden laadinnassa erityisesti kestävän kehityksen näkökulmaa vaan kestävän kehityksen ohjelman tavoitteet ja niiden toimenpiteet sisältyvät mm. varhaiskasvatussuunnitelman mukaisen toiminnan toteuttamiseen yleisesti.
				Hallinto	jatkuva	Kansalaisopiston, taidekoulun, musiikkiopiston, kirjaston tai kulttuuritoimen talousarviotavoitteiden laadinnassa ei ole huomioitu ympäristöasioissa.
	Talousarvion laadintaohjeeseen ohje ympäristöasioiden huomioonottamisesta	Ohje laadittu	Hallinto		valmis	Talousarviossa on asetettu tavoitteita esim. kaikkien asiakirjojen sähköisestä arkistoinnista, sähköisen suomi.fi -viestien käyttöönoton hyödyntämisessä, sähköisten myyntilaskujen määrän kasvattamisesta.
		Miten ohje on otettu huomioon?	Toimialat	Tekniikka	jatkuva	Tilinpäätöksen 1.6 kohdassa kerrotaan ympäristöasioiden hoitamisesta sekä viitataan tehtyyn ilmastostrategiaan, kestävän kehityksen ohjelmaan ja energiatehokkuussopimukseen.
				Kasvatus, koulutus ja vapaa-aika	kesken	Laitehankinnoissa kiinnitetään huomioita energiatehokkuuteen, laitteiden käyttö ajoitetaan tarvetta vastaavaksi (käynnistetään laitteet vasta kun se toiminnan kannalta on välttämätöntä)
						Erillistä ohjetta ei ole annettu eikä laadittu talousarvionlaadintaohjeeseen ympäristöasioiden huomioonottamiseksi. Kestävän kehityksen huomiointi talousarvion laadinnassa on tällä hetkellä sisällytetty kunkin toimialan vastuulle ilman erillistä ohjetta.

A - Ympäristövastuullisuus**Tavoite 2. Parannamme hiilitasetta ja huomioimme ympäristöasiat tilinpäätöksessä****Vuonna 2024**

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho		Tilanne	Lisätieto (esim. päivämäärä toteunut, missä mennään, miksi ei ole toteutunut)
				Hallinto	jatkuva	Talousarvion tavoitteet, kestävän kehityksen ohjelma ja talouden toimenpideohjelma muodostavat yhdessä toteutettavien toimenpiteiden kehikon. Talousarvio-ohjeeseen voidaan liittää mukaan maininta tästä.
	Raportoimme tilinpäätöksessä ympäristöasiat kestävän kehityksen ohjelman mukaisesti	Vuosittainen arvio kestävän kehityksen ohjelman toteuttamisesta	Hallinto		valmis	Tilinpäätöksessä oma alaotsikko "Ympäristöasiat", jossa viitataan kestävän kehityksen ohjelmaan, jossa on esitetty konkreettiset toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi. Tarkoituksenmukaista ei ole, että samat asiat kopioidaan kaikkiin dokumentteihin. Kestävän kehityksen ohjelmasta julkaistaan vuosittain erillinen seurantaraportti.
	Seuraamme kuntamme kasvihuonepäästöjä ja päästökehitystä		Ilmastohanke		jatkuva	Koordinaatioryhmälle on pidetty esitys Lapuan päästöjen kehityksestä hyödyntäen hiilineutraalisuomen julkaisemia tilastoja.
	Seuraamme energiankulutusta ja raportoimme energiankulutuksemme ja energiatehokkuus-toimemme vuosittain	Vuosiraportti Motivalle	Tekniikka/ilmastohanke		valmis	Vuosiraportointi Motivalle on tehty ajallaan.
Vähennämme toiminnasta aiheutuvia päästöjä	Teemme tavoitteellisia investointeja energiankulutuksen vähentämiseksi ja uusiutuvien energialähteiden lisäämiseksi	Seuraamme toteuttamiemme toimenpiteiden energiansäästöä, uusiutuvan energian osuutta ja päästökehitystä	Rakennus- ja Kiinteistöpalvelut, kunnallistekniikka		jatkuva	Toteuttujen toimenpiteiden energiasäästöä seurataan säännöllisesti. Kiinteistöjen energiankäytön seurannan tueksi on otettu Enerkey ohjelmisto käyttöön. EnerKeystä seurataan keskeisten kiinteistöjen energian kulutusta ja suurista poikkeamista tulee hälytykset. Kunnallistekniikassa seurataan energiankulutusta ja tehtyjen muutosten vaikutusta. Uusiutuvan energian osuutta seurataan vuositason KETS raportoinnin yhteydessä.
	Käytämme vihreää sähköä toiminnassamme	Vihreän sähkön osuus %	Rakennus- ja kiinteistöpalvelut, kunnallistekniikka		valmis	Uusiutuvan energia 100 %

A - Ympäristövastuullisuus					
Tavoite 2. Parannamme hiilitasetta ja huomioimme ympäristöasiat tilinpäätöksessä				Vuonna 2024	
Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho	Tilanne	Lisätieto (esim. päivämäärä toteunut, missä mennään, miksi ei ole toteutunut)
Parannamme kuntamme hiilitasetta	Lisäämme kaupunkimme hiilinieluja	Kaupungin maaomaisuuden hiilinieluvarannon seuranta vuosittain	Maankäyttöosasto	kesken	Sopivaa työkalua ei ole löytynyt
	Edistämme maa- ja metsätalouden sekä yritysten energia- ja ympäristöosaamista	Yrittäjille ja maataloustuottajille järjestetään vuosittain tapahtuma	Ilmastohanke	kesken	Vuonna 2024 ei järjestetty omaa tapahtumaa yrittäjille ja maataloustuottajille

B. Resurssitehokkaat kuntapalvelut						
Tavoite 1. Lisäämme ympäristötietoisia hankintoja					Vuonna 2024	
Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho		Tilanne	Lisätieto (esim. päivämäärä toteunut, missä mennään, miksi ei ole toteutunut)
Lisäämme ympäristöystävällisiä ja energiatehokkaita hankintoja	Hankintojen tarkistuslistan teko ja käyttöönotto koko kaupungin hankintojen ympäristövastuun lisäämiseksi	Tarkistuslistan käytön seuranta: % hankintojen tekijöistä	Ilmastohanke/ ilmastohankkeen koordinaatioryhmä	Tekniikka	jatkuva	Hankintojen ympäristöystävällisyys ja energiatehokkuus on otettu huomioon hankinnoissa tapauskohtaisesti.
				Kasvatus, koulutus ja vapaa-aika	kesken	Erillistä tarkistuslistaa ei ole laadittu koko kaupungin taholla, hankinnat arvioidaan tapauskohtaisesti.
				Hallinto	jatkuva	Arvioidaan tapauskohtaisesti tarjouspyyntöjen valmistelun yhteydessä.
				Ilmastohanke	kesken	Hankintalistat tehty, mutta käyttöönotto on vielä kesken. Hankintojen laatuksiteereitä on Motivan toimesta koottu kriteeripankki.fi sivustolle. Kriteeripankista ,ei löydy kaikkia tuotteita ja palveluja koskevaa tietoa, mutta kattavuutta lisätään jatkuvasti. Tästä työkalusta lisätään viestintää tulevana vuonna.
	Huomioimme hankintakustannusten lisäksi hankinnoissa elinkaarikustannukset todellisen kokonaiskustannuksen arvioimiseksi	Elinkaarikustannukset on selvitetty yli 15.000 €:n hankinnoissa, kyllä/ei	toimialat	Tekniikka	jatkuva	Energian säästö ja investoinnin takaisinmaksuajat energiansäästönä on laskettu energiansäästöinvestoinneissa. Alhaiset käyttökustannukset ohjaavat hankintoja. Lisäksi uimahallin suunnittelussa on huomioitu elinkaarikustannukset ja ne on otettu päätöksenteossa huomioon.
				Kasvatus, koulutus ja vapaa-aika	jatkuva	Kaikissa varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukion, kansalaisopiston, taidekoulun, musiikkiopiston, kirjaston, kulttuurin sekä liikunta- ja nuorisotoimen hankinnoissa pyritään huomioimaan tarjouskriteereissä ympäristövaikutukset siltä osin kun se on mahdollista, mm. paikallisuus, huollon saatavuus, kestävyys, materiaali jne.

B. Resurssitehokkaat kuntapalvelut						
Tavoite 1. Lisäämme ympäristötietoisia hankintoja					Vuonna 2024	
Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho		Tilanne	Lisätieto (esim. päivämäärä toteunut, missä mennään, miksi ei ole toteutunut)
				Hallinto	jatkuva	Elinkaarikustannukset arvioidaan hankittavien tuotteiden osalta.
Lisäämme tietoisuutta hankinnoistamme	Tiedotamme toimijoita tulossa olevista hankinnoista	Hankintatilaisuuden järjestäminen vuosittain	Lapuan kaupunki		jatkuva	Hankintatapahtuma toteutetaan vuosittain. Vuoden 2024 osalta tapahtuma on järjestetty 16.2.2024. Vuonna 2025 tapahtuma järjestetään 14.2.2025.
Elinkaarikustannusten huomioiminen hankinnoissa	Otamme huomioon elinkaarikustannukset suunnittelussa ja uudisrakentamisessa	kyllä/ei	Tekniikka		jatkuva	On huomioitu vuonna 2024 erityisesti uimahallin suunnittelussa. Lisäksi käyttö- ja huoltokustannukset otetaan huomioon myös muissa hankinnoissa.
	Huomioimme tarjouskriteereissä minimivaatimukset laatutekijöistä, joilla on ympäristövaikutuksia (esim. vasteaika, käyttökustannukset, huollon saavutettavuus) ja viestimme käyttämistämme minimivaatimuksista.	Hankintojen määrä, %-osuus hankinnoista, joissa otettu huomioon	toimialat	Tekniikka	jatkuva	Huomioidaan hankintojen valmistelussa
				Kasvatus, koulutus ja vapaa-aika	jatkuva	Kaikissa varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukion, kansalaisopiston, taidekoulun, musiikkiopiston, kirjaston, kulttuurin sekä liikunta- ja nuorisotoimen hankinnoissa pyritään huomioimaan tarjouskriteereissä ympäristövaikutukset siltä osin kun se on mahdollista, mm. paikallisuus, huollon saatavuus, kestävyys, materiaali jne.
				Hallinto	jatkuva	Tarjouskriteereissä on huomioitu ympäristövaikutukset tapauskohtaisesti.

B. Resurssitehokkaat kuntapalvelut						
Tavoite 2. Lisäämme toiminnan digitalisointia					Vuonna 2024	
Tavoite v. 2025	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho		Tilanne	Lisätieto (esim. päivämäärä toteunut, missä mennään, miksi ei ole toteutunut)
Kehitämme sähköisiä asiointipalveluja	Lisäämme sähköisen asiointin mahdollistamia palveluja asukkaillemme (esim. haku varhaiskasvatukseen, kouluun, omaishoidon tuen haku)	Sähköisen asiointin mahdollistavia palveluja verkkosivuillamme (kpl)	toimialat	Tekniikka	jatkuva	Digitalisoinnin kehittäminen on vireillä. Lupapiste on otettu käyttöön rakennusvalvonnassa ja tavoitteena on saada myös muita sähköisiä palveluja käyttöön.
				Kasvatus, koulutus ja vapaa-aika	valmis	Varhaiskasvatuksen, kansalaisopiston, taidekoulun, musiikkiopiston, kirjaston ja kulttuurin osalta sähköiselle asiointille asetetut tavoitteet on saavutettu. Palvelukanavat ja palvelukuvaukset löytyvät myös palvelutietovarannosta.
				Hallinto	valmis	Verkkolaskutus on tarjolla asiakkaille.
Edistämme etäkokousten järjestämistä	Kannustamme etäkokousten järjestämiseen	Matkustamista edellyttävistä kokouksista etäkokousten osuus vähintään 50 %, kyllä/ei	toimialat	Tekniikka	valmis	Kyllä, Etäosallistuminen kokouksiin mahdollistetaan lähes kaikissa kokouksissa.
				Kasvatus, koulutus ja vapaa-aika	valmis	Varhaiskasvatuksessa, kansalaisopistossa, perusopetuksessa, lukiossa, musiikkiopistossa, taidekoulussa, kirjastossa ja kulttuurissa osallistutaan etäkoulutuksiin aina kun se on mahdollista riippuen koulutuksen, palaverin tms. sisällöstä ja tarpeesta tavata ihmisiä myös kasvokkain.
				Hallinto	valmis	Kyllä
	Huomioimme tietokoneiden ja IT-järjestelmien etäkäytettävyyden jo hankintavaiheessa	Kannettavien osuus kaikista tietokoneista %	Tietohallinto		valmis	Kyllä huomioimme. Pääasiassa loppukäyttäjän tietokoneet ovat kannettavia ja niillä työt voidaan tarvittaessa tehdä myös etänä. Kannettavien osuus loppukäyttäjien kaikista tietokoneista on 95%

B. Resurssitehokkaat kuntapalvelut						
Tavoite 2. Lisäämme toiminnan digitalisointia					Vuonna 2024	
Tavoite v. 2025	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho		Tilanne	Lisätieto (esim. päivämäärä toteunut, missä mennään, miksi ei ole toteutunut)
Siirrymme paperittomaan toimistoon	Toimitamme kokousmateriaalit pääosin sähköisesti	Kyllä/ei	toimialat	Tekniikka	valmis	Sähköiset järjestelmät ovat käytössä
				Kasvatus, koulutus ja vapaa-aika	valmis	Varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa, lukiossa, kansalaisopistossa, musiikkiopistossa, taidekoulussa, kirjastossa ja kulttuuritoimessa sekä liikunta- ja nuorisotoimessa käytetään aktiivisesti Googlen Drive alustaa, joka mahdollistaa mm. kokousmateriaalien sähköisen käytön eikä materiaaleja ole tarpeen tulostaa paperisina.
				Hallinto	valmis	Kokousmateriaalit toimitetaan pääosin sähköisesti
	Hankimme yhteistulostimia ja vähennämme henkilökohtaisten tulostimien määrää / otamme käyttöön turvatulostusratkaisun	Kyllä/ei	Tietohallinto		valmis	Monitoimilaitteiden kilpailutus toteutettiin vuoden 2024 aikana siten, että kaikille toimialoille on hankittu riittävä määrä monitoimilaitteita. Kilpailutuksen yhteydessä hankittavien monitoimilaitteiden määrää vähennettiin merkittävästi. Pysyvä tavoitteena on paperinkulutuksen vähentäminen.
	Otamme käyttöön sähköisen allekirjoituksen viranhaltijapäätöksissä ja pöytäkirjoissa	Otetaan käyttöön 2022	Hallinto		valmis	Sähköinen allekirjoitus on käytössä kaikissa toimielimissä ja viranhaltijapäätöksissä.
	Otamme käyttöön sähköisen arkiston kaikissa käytössä olevissa järjestelmissä mahdollisuuksien mukaan	On otettu käyttöön/ ei ole otettu käyttöön	toimialat	Tekniikka	kesken	Siirtyminen sähköiseen arkistointiin käynnissä (Lupapiste, CaseM, Vesikanta) kts. Kasvatus, koulutus ja vapaa-aika vastaus

B. Resurssitehokkaat kuntapalvelut						
Tavoite 2. Lisäämme toiminnan digitalisointia					Vuonna 2024	
Tavoite v. 2025	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho		Tilanne	Lisätieto (esim. päivämäärä toteunut, missä mennään, miksi ei ole toteutunut)
				Kasvatus, koulutus ja vapaa-aika	kesken	Sähköinen arkistointi ei ole toteutunut varhaiskasvatuksen osalta. Varhaiskasvatuksessa lasten varhaiskasvatussuunnitelmat arkistoidaan edelleen paperisina tulostettuna, koska arkistointia ei ole laajennettu näihin asiakirjoihin. Varhaiskasvatuksen toiminnanohjausjärjestelmä Tiera Vesseli / Daisy ei ole virallinen arkistointijärjestelmä. Perusopetuksessa ja lukiossa kääytetään CaseM-ohjelmaa viranhaltijapäätöksissä. Oppilashallinto-ohjelmanä käytetään Primusta. Oppilaiden oppimiseen liittyvät asiakirjat tallennetaan Wilmaan. Opetuksen vuosisuunnittelu tehdään Wilmaan. Kansalaisopiston, taidekoulun, musiikkiopiston, kirjaston ja kulttuuritoimen osalta käytössä CaseM viranhaltijapäätösten osalta. Esim. kansalaisopiston, taidekoulun ja musiikkiopiston päättötodistukset ja muut koulutustodistukset arkistoidaan paperisina tulosteina.
				Hallinto	valmis	Sähköinen arkistointi on otettu käyttöön hallinnon toimialalla 100 %.
		Paperinkulutuksen vuosiseuranta ja kehitys-%	toimialat/ Ilmastohankkeen koordinaatio ryhmä	Tekniikka	jatkuva	Ei tarkempaa paperin kulutuksen seurantaa. Yhteiskäyttötulostimet otettu käyttöön ja seuranta mahdollisuudet seuraavat Hallinnon vastausta ja aikataulua.

B. Resurssitehokkaat kuntapalvelut						
Tavoite 2. Lisäämme toiminnan digitalisointia					Vuonna 2024	
Tavoite v. 2025	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho		Tilanne	Lisätieto (esim. päivämäärä toteunut, missä mennään, miksi ei ole toteutunut)
				Kasvatus, koulutus ja vapaa-aika	jatkuva	Varhaiskasvatus: Ei tarkempaa seuranta paperin kulutuksen osalta. Tulostusmäärien tiedot on saatavilla tarpeen vaatiessa. Perusopetuksessa ja lukiossa ei ole paperinkulutuksen seuranta. Tulosteiden osalta tiedot ovat saatavilla. Kansalaisopisto, taidekoulu ja musiikkiopisto, kirjasto ja kulttuuritoimi: paperin kulutusta seurataan. Esim. opistoissa seurataan erikseen opettajien ja hallinnon paperinkulutusta. Hyödynnetään monitoimilaitteiden tilastoja.
				Hallinto	jatkuva	Vuoden 2025 alusta voidaan seurata uusien monitoimilaitteiden paperinkulutusta monitorityökalun avulla.
	Seuraamme vuosittaista paperinkulutusta ja vähennämme sitä 10 % vuodessa			Ilmastohanke	jatkuva	Tietohallinto seuraa vuoden 2025 alusta, kts. yllä oleva vastaus

B. Resurssitehokkaat kuntapalvelut						
Tavoite 3. Lisäämme kiertotaloutta				Vuonna 2024		
Tavoite v. 2025	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho		Tilanne	Lisätieto (esim. päivämäärä toteunut, missä mennään, miksi ei ole toteutunut)
Hankintamäärien optimoiminen	Hankimme vain tarvittavan määrän hyödykkeitä tarkan seurannan avulla ja vähennämme varastoitavien tavaroiden määrää mahdollisuuksien mukaan	Kyllä/ei	Toimialat	Tekniikka	jatkuva	Käytöstä poistetut rakennukset on pääosin purettu ja turhan tavaran varastoiminen samalla lopetettu. Varastonkierrosta pidetään huolta, kierto nopeaa, ei turhia hankintoja/varastointia. Viheraluepalvelut hankkii pääasiassa vuoden alussa kuluvan hoitokauden tuotteet. Käytöstä poistetut leikkivälineet ja turhat koneet myydään huutokaupalla.
				Kasvatus, koulutus ja vapaa-aika	jatkuva	Kansalaisopisto ja taidekoulu tarvitsee toiminnassa erilaisia materiaaleja ja tarvikkeita mm. kuvataiteissa ja kädentaidoissa. Kyseisten tuotteiden määrää seurataan ja hankintoja tehdään vain tarvittaessa. Hyödynnämme huomattavan paljon myös kierrätysmateriaalia. Hankintamäärän optimointiin pakottaa myös erittäin vähäinen varastotila. Kansalaisopisto, taidekoulu, kirjasto, musiikkiopisto, ja kulttuuri hankkii vain pienen käsivaraston toimistotarvikkeita. Hyödykkeitä hankitaan lähinnä kulutuksen mukaan. Perusopetuksessa käytetään lukuvuoden aikana monenlaista materiaalia etenkin kuvaamataiteen ja käsityön oppitunneilla. Jokainen yksikkö huolehtii omista materiaalihankinnoistaan ja varastoista asianmukaisesti.
				Hallinto	kesken	Konttoritarvikkeiden osalta on päätetty käyttää varastot ennen uusien hankintaa.

B. Resurssitehokkaat kuntapalvelut					
Tavoite 3. Lisäämme kiertotaloutta				Vuonna 2024	
Tavoite v. 2025	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho	Tilanne	Lisätieto (esim. päivämäärä toteunut, missä mennään, miksi ei ole toteutunut)
Sisäisten siirtojen ja menekin optimoiminen	Muutamme koulujen ruokapalvelut jakelukeittiömallista palvelukeittiömalliin	80 % vuonna 2023	Ruokapalvelut	valmis	
Ruokahävikin vähentäminen	Ruokahävikin vähentäminen osaksi normaalia toimintaa	20 % vähennystavoite ruokahävikille 2026 mennessä	Ruokapalvelut	kesken	Ruokahävikkiä mitataan jatkuvasti ja ruokahävikkiä pyritään vähentämään.
	Otamme käyttöön biovaakoja ja älytekniikkaa lautashävikin vähentämiseksi	Laajentaminen yläkoululta muille kouluille	Ruokapalvelut	kesken	Uusi hanke (Nahistuneet Naatit) käynnistynyt yläkoululla elokuu 2024, biovaakaa hyödynnetään hanketoimissa
	Noudatamme optimoitua reseptiikkaa ja seuraamme hävikin määrää	Jatkuva seuranta ja kirjaaminen	Ruokapalvelut	jatkuva	Reseptiikkaa noudatetaan, kasvisruokavaihtoehto tarjolla kouluissa, sekä pyydettyä varhaiskasvatuksen yksiköissä. Hävikin määrän kirjaaminen jatkuu.
Tehostamme materiaalien ja tuotteiden kierrätystä ja uudelleenkäyttöä sekä jätteiden lajittelua ja hyödyntämistä	Perustamme maa-ainespankin ja hyödynnämme omassa purkamistoiminnassa syntyviä jätteitä (esim. tuhkan, betonin, asfaltin tienrakennuksessa)	Maa-ainespankki perustettu ja tieto toiminnan toteutumisesta vuositason	Kunnallistekniikka	valmis	
	Pyrimme käyttämään uudelleen leikkivälineiden osia muissa rakenteissa	Kyllä/ei	Viheraluepalvelut	jatkuva	Kyllä

B. Resurssitehokkaat kuntapalvelut						
Tavoite 3. Lisäämme kiertotaloutta					Vuonna 2024	
Tavoite v. 2025	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho		Tilanne	Lisätieto (esim. päivämäärä toteunut, missä mennään, miksi ei ole toteutunut)
	Uusiokäytämme hiekoitushiekat	100 %	Kunnallistekniikka/ liikennealueet, viheraluepalvelut		jatkuva	
	Rakennettavilla alueilla kuoritut maamassat hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan alueella mm. lapsille pulkkamäkiä	m3, mitä hyödynnetty vuodessa rakenteissa	Viheraluepalvelut		jatkuva	
	Perustamme kunnan sisäiseen käyttöön materiaalien virtuaalisen kierrätystorin ja tarvittaessa järjestetään mahdollisuus myydä ylimääräisiä materiaaleja ulkopuolisille tahoille	Kyllä/ei	toimialat	Tekniikka	jatkuva	Jatketaan edelleen tavaroiden kierrätystä siten, että vältytään turhalta varastoinnilta.
				Kasvatus, koulutus ja vapaa-aika	kesken	Kansalaisopisto toteutti kierrätyskirppikset kauden aloitustapahtuman yhteydessä. Perusopetuksessa jätteet lajitellaan mahdollisimman hyvin. Käsityö- ja askartelutöissä käytetään paljon kierrätysmateriaalia. Oppikirjoja kierrätetään. FEG-viikon aikana järjestetään erilaisia kirppistapahtumia.
				Hallinto	kesken	Talousarvion tavoitteena vuodelle 2025 on Intran kehitys ja uusiminen. Osana uutta Intraa tullaan toteuttamaan virtuaalinen kierrätystori.

B. Resurssitehokkaat kuntapalvelut					
Tavoite 3. Lisäämme kiertotaloutta				Vuonna 2024	
Tavoite v. 2025	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho	Tilanne	Lisätieto (esim. päivämäärä toteunut, missä mennään, miksi ei ole toteutunut)
	Hyödynnämme varhaiskasvatuksessa ja kouluilla puhtaita jätteitä askartelumateriaalina	Kyllä/ei	Varhaiskasvatus, opetus	valmis	Kyllä, varhaiskasvatuksessa hyödynnetään monipuolisesti kaikki käyttökelpoinen ja puhdas kierrätykseen päätyvä materiaali lasten kanssa askartelussa yms. Kansalaisopisto ja taidekoulu hyödyntää aktiivisesti kierrätysmateriaalia taide- ja kädentaito-opetuksessa. Kansalaisopisto, taidekoulu, musiikkiopisto, kirjasto ja kulttuuri ohjaa henkilöstöä ja asiakkaita olemassa olevien lajittelupisteiden käyttöön.
	Kehitämme uusien asuntoalueiden korttelikeräyspisteitä	Kunnassa sijaitsevien korttelikeräyspisteiden määrä	Kaavoitus	kesken	Sopimusneuvottelut Lakeuden Etappi Oy:n kanssa kesken.
	Uusiokäytämme viherjätteen asianmukaisesti rakennetulla kompostikentällä	Viherjätteestä syntyneen mullan määrä m3	Viheraluepalvelut	jatkuva	Mullan määrä n. 130m3 v. 2024

B.Resurssitehokkaat kuntapalvelut						
Tavoite 4. Tehostamme energiankäyttöä ja lisäämme rakennusten korjaus- ja huoltotoimenpiteitä					Vuonna 2024	
Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho		Tilanne	Lisätieto (esim. päivämäärä toteunut, missä mennään, miksi ei ole toteutunut)
Tehostamme tilankäyttöä	Lisäämme tilojemme monikäyttöisyyttä, huomioimme muunneltavuuden rakentamisessa ja seuraamme ja tehostamme tilojen käyttöastetta	Käyttöasteen seuranta	toimialat	Tekniikka, kiinteistöpalvelut	jatkuva	Hankesuunnittelussa on huomioitu tilojen monikäyttöisyys ja muunneltavuus. Rakennukset on luokiteltu ja samalla päätetty poistaa käytöstä ja purkaa tarpeettomat rakennukset
				Kasvatus, koulutus ja vapaa-aika	jatkuva	Varhaiskasvatuksen tilat ovat pääsääntöisesti soveltuvia varhaiskasvatuksen käyttöön ja ne ovatkin pääosin tehokkaassa käytössä. Siltä osin kun on mahdollista, tiloja pyritään antamaan myös ulkopuoliseen käyttöön kuitenkin huomioiden tietosuojan ja turvallisuuden toteutuminen yksikössä säilytettävien lasten tietojen ja henkilökohtaisten tavaroiden näkökulmasta. Perusopetuksen ja lukion tiloja käytetään monipuolisesti koulupäivien aikana omaan toimintaan. Iltaisin etenkin liikuntatilat ovat erilaisten ryhmien käytössä. Tarvittaessa myös muita tiloja annetaan ulkopuolistenkin käyttöön. Kansalaisopiston, taidekoulun ja musiikkiopiston opetustilojen kalustuksessa ja varustuksessa huomioidaan tilojen monikäyttöisyys. Käyttöastetta seurataan kurssihallinto-ohjelman ja tilaohjelman kautta. Kansalaisopiston tilojen saavutettavuudesta informoimista on tehostettu. Kirjasto ja kulttuuritoimi seuraa varattavien tilojen käyttöastetta tilaohjelman kautta. Tilat ovat osittain myös ulkopuolisten vuokrattavissa. Tiloja käyttävät myös kaupungin muut toimijat.
			Hallinto	kesken	Kiinteistöt on käyty läpi valtuuston iltakouluissa. Päätöksenteko tapahtuu kiinteistökohtaisesti.	

B.Resurssitehokkaat kuntapalvelut					
Tavoite 4. Tehostamme energiankäyttöä ja lisäämme rakennusten korjaus- ja huoltotoimenpiteitä				Vuonna 2024	
Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho	Tilanne	Lisätieto (esim. päivämäärä toteunut, missä mennään, miksi ei ole toteutunut)
	Vuokraamme tai puramme käyttämättömät rakennukset	Purkulupa myönnetty, mutta ei purettu m2 tyhjillään olevien rakennusten m2	Rakennus- ja Kiinteistöpalvelut	kesken	Rahkatie 3 saanut purkuluvan, purku siirtynyt vuodelle 2025 (189 m2). Muutoin purkuluvalliset kiinteistöt purettu
Parannamme energiatehokkuutta kiinteistöjen hoidossa ja kunnossapidossa sekä vesihuollossa ja kunnallistekniikassa. Otamme energiatehokkuuden huomioon korjausinvestoinneissa	Luovumme öljylämmityksestä	100 % vuoteen 2025 mennessä	Rakennus- ja Kiinteistöpalvelut	kesken	Männikön koululla ja Rahkatie 3:ssa vielä öljylämmitys.
	Vähennämme valaistuksen energiankulutusta ja hankimme led-tekniikkaa	Katuvalaistuksen led-valojen %-osuus	Rakennus- ja Kiinteistöpalvelut, Kunnallistekniikka/viheraluepalvelut	jatkuva	LED-tekniikkaa ostetaan katuvalaistukseen vuosittain määrärahojen puitteissa. Lisäksi katovalaistuksen energiatehokkuutta on parannettu mm. aikaohjauksilla.
	Tehostamme hukkalämmön talteenottoa	Kyllä/ei	Rakennus- ja Kiinteistöpalvelut,	jatkuva	Ilmanvaihdon hukkalämpöä otetaan talteen lämmöntalteenottolaitteistolla osana ilmanvaihtojärjestelmää. Ilmanvaihtojärjestelmiä uusitteassa LTO mahdollisuudet tutkitaan ja otetaan käyttöön siellä missä mahdollista.
	Panostamme eri toimijoiden väliseen yhteistyön lisäämiseen rakentamisessa ja suunnitelmissa	Kyllä/ei	Tekniikka	jatkuva	Kyllä

B.Resurssitehokkaat kuntapalvelut					
Tavoite 4. Tehostamme energiankäyttöä ja lisäämme rakennusten korjaus- ja huoltotoimenpiteitä				Vuonna 2024	
Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho	Tilanne	Lisätieto (esim. päivämäärä toteunut, missä mennään, miksi ei ole toteutunut)
	Käytämme taajuusmuuntajia jätevesi- ja hulevesi ym pumpuissa, paineenkorotusasemilla energiankulutuksen vähentämiseksi	%-osuus	Kunnallistekniikka	jatkuva	
Lisäämme uusiutuvan energian käyttöä ja tuotantoa	Hyödynnämme aurinkoenergiaa kiinteistöissämme	Kyllä/ei	Rakennus- ja Kiinteistöpalvelut	kesken	Alanurmon koululla hyödynnetään aurinkoenergiaa
	Hyödynnämme lämpöpumpputekniikkaa lämmityksessä ja viilennyksessä	Kyllä/ei	Rakennus- ja Kiinteistöpalvelut	jatkuva	Lämpöpumpputekniikalla on korvattu öljyä lämmityskohteissa.
Vähennämme veden ja energiankulutusta	Siirrymme ruokapalveluissa tarjottimettomuuteen	80 % vuoteen 2025 mennessä	Ruokapalvelut	kesken	Ei etene, teknisen lautakunnan linjaus
	Huomioimme pintamateriaaliratkaisut uudisrakentamisessa myös siivoustyön veden- ja energiankulutuksen vähentämiseksi	Kyllä/ei	Rakennus- ja Kiinteistöpalvelut	jatkuva	Materiaaleissa huomioidaan siivottavuus ja sisäilma

B. Resurssitehokkaat kuntapalvelut					
Tavoite 5. Lisäämme terveellisiä ja turvallisia asuin- ja elinympäristöjä				Vuonna 2024	
Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho	Tilanne	Lisätieto (esim. päivämäärä toteunut, missä mennään, miksi ei ole toteutunut)
Otamme ilmastovaikutukset huomioon kaavoituksessa	Laadimme uusiutuvan energian hyödyntämistä edistäviä kaavoja joissa talojen sijoittelussa otetaan huomioon ilmansuunnat kaavoitusvaiheessa.	kaava laadittu, jossa korttelikohtaisesti luodaan edellytykset uusiutuvan energian, esim. aurinkoenergian hyödyntämiseen	Maankäyttö	valmis	Maalämmön mahdollisuus on huomioitu riittävällä tonttien koolla ja rakennusten etäisyyksillä.
	Ilmastovaikutukset otetaan huomioon kaavan laadintavaiheessa	Kaavaselistuksessa on selvitetty kaavan mukaisesta rakentamista syntyvät ilmastovaikutukset	Maankäyttö	valmis	Kaavaselistuksessa on esitetty varautuminen ilmastonmuutoksen hillintään.
	Edellytämme asemakaavassa puuston säilyttämistä metsäisillä alueilla mahdollisuuksien mukaan ja poistamme puustoa yleisiltä alueilta mahdollisimman vähän.	Metsäisillä alueilla suunnitellaan kaavat siten, että lähes kaikille tonteille merkitään alueet, joissa puusto säilytetään tai istutetaan.	Maankäyttö	valmis	Kaavoissa on vaalittu olemassa olevia virkistysalueita ja korostettu näiden asemaa kaupunkikuvassa. Uusia asuinalueita ei ole kaavoitettu vuonna 2024.
	Seuraamme kaavoitettavien alueiden hiilivarastojen määrää	Hiilivarastojen määrä	Maankäyttö	kesken	Työkalujen tarkastelut kesken
Mahdollistamme turvallisen lähiliikkumisen osana kaavoitusta	Lisäämme kävely- ja pyöräilyreittejä	Kgin kävely- ja pyöräilyreittien määrä (km) ja muutos-%	Liikuntapalvelut	jatkuva	
			Viheraluepalvelut	jatkuva	
	Huomioimme erityisesti koulujen ja varhaiskasvatuksen ympäristöjen	Kts. liikenneturvallisuuksiryhmän raportti	Tekniikka	jatkuva	

B. Resurssitehokkaat kuntapalvelut					
Tavoite 5. Lisäämme terveellisiä ja turvallisia asuin- ja elinympäristöjä				Vuonna 2024	
Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho	Tilanne	Lisätieto (esim. päivämäärä toteunut, missä mennään, miksi ei ole toteutunut)
	liikenneturvallisuuden		Kasvatus, koulutus ja vapaa-aika	valmis	Kyllä, noudatamme koko kaupungin tasolle laadittua liikenneturvallisuussuunnitelmaa varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa, kansalaisopiston, taidekoulun, musiikkiopiston, kirjaston ja kulttuurin toiminnassa silloin kun toteutamme toimintaa, jossa liikenneturvallisuussuunnitelma tulee huomioida.
Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma	Toteutamme kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelmaa	Toteutumisaste-%	Tekninen toimiala	jatkuva	
Kehitämme lähivirkistysalueita	Kehitämme ja ylläpidämme lasten ja nuorten retkeilykasvatusta		Sivistys	jatkuva	Kansalaisopiston ja taidekoulun opetusta viedään mahdollisuuksien mukaan myös pois luokahuoneesta. Lukuvuoden metsäteeman puitteissa mm. kuvataiteen ja tanssin oppilaat tehneet retkiä Simpsiölle. Perusopetuksessa opetusta järjestetään säännöllisesti oppilaitosten lähiympäristössä , lähimetsissä ja lähiliikuntapaikoilla.
		Retkeilyreittien määrä km	Viheraluepalvelut	jatkuva	

B. Resurssitehokkaat kuntapalvelut						
Tavoite 6. Vähennämme kuljetuksista ja liikkumisesta aiheutuvia päästöjä				Vuonna 2024		
Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho		Tilanne	Lisätieto (esim. päivämäärä toteunut, missä mennään, miksi ei ole toteutunut)
Uusiutuvan energian käyttömahdollisuuksien lisääminen	Lisäämme sähköautojen latauspaikkoja	latauspaikkojen määrä	Tekninen toimiala		kesken	Latauspaikat Liuhtarin koululla, Ritavuoren päiväkodilla ja Vanhalla Paukulla
	Hankimme omaan käyttöömme sähköautoja tai lataushybridejä, kaluston uusimisen yhteydessä	hankittujen sähköautojen tai lataushybridien määrä	toimialat	Tekniikka	kesken	
Vältämme omien ajoneuvojen käyttämistä mahdollisuuksien mukaan työtehtävä huomioiden	Osallistumme etäkokouksiin, suosimme julkista liikennettä ja yhteiskuljetuksia työtehtävissä	km/vuosi	toimialat	Tekniikka	jatkuva	
				Kasvatus, koulutus ja vapaa-aika	jatkuva	Varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja lukiossa, kansalaisopistossa, taidekoulussa, musiikkiopistossa, kirjastossa ja kulttuurissa osallistutaan etäkokouksiin aina kun siihen on mahdollisuus tai kokouksen järjestäminen etänä on tarkoituksen mukaista. Yhteiskyytejä suositaan ja hyödynnetään.
				Hallinto	valmis	Etäkokouksiin osallistutaan aina, kun se on mahdollista. Lähtökohtana on yhteiskuljetukset ja niitä hyödynnetään.
Optimoimme kunnan omat kuljetukset ja palvelukuljetukset	Seuraamme omien ajojen ajosuoritetta	km/a	toimialat	Tekniikka	jatkuva	
				Kasvatus, koulutus ja vapaa-aika	jatkuva	Kansalaisopiston ja taidekoulun toiminnassa seurataan päätoimisen henkilöstön ja tuntiopettajien ajosuoritteita. Tuntiopettajien osalta opetus järjestetään siten, että opetusmatkan yhteydessä toteutuisi useampia kursseja siirtymien ollessa mahdollisimman kustannustehokkaita. Musiikkiopistossa, kirjastossa ja kulttuurissa ei tehdä suunnitelmallista seurantaa ajokilometreistä mutta tieto on tarvittaessa saatavilla matkalaskuista. Matkalaskuja seurataan ja pyritään tehostamaan ajojen tarvetta mahdollisimman hyvin ja keskitetysti.
				Hallinto	jatkuva	Esihenkilöt seuraavat matkalaskujen kautta omien alaistensa ajojen määriä.

B. Resurssitehokkaat kuntapalvelut						
Tavoite 6. Vähennämme kuljetuksista ja liikkumisesta aiheutuvia päästöjä				Vuonna 2024		
Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho		Tilanne	Lisätieto (esim. päivämäärä toteunut, missä mennään, miksi ei ole toteutunut)
	Optimoimme koulukuljetusten tarvetta tasaamalla koulujen alkamis- ja päättymisaikoja	Kyllä/ei	Opetus		jatkuva	Rehtorit laativat ja optimoivat lukujärjestykset vuosittain niin tiiviiksi kuin mahdollista ja tätä kautta koulukuljetuksia tarvitaan mahdollisimman vähän.
	Huomioimme ja hyödynnämme lähiympäristön kohteet opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa	Kyllä/ei	Opetus, varhaiskasvatus		jatkuva	Kyllä, varhaiskasvatuksessa tehdään paljon retkiä lähiluontoon ja lähiympäristöön lasten kanssa sekä hyödynnetään oman yksikön lähistöltä löytyvät kohteet. Kansalaisopiston ja taidekoulun toiminnassa viedään opetusta luokkatilojen ulkopuolelle opetusaiheen sen salliessa, esim. luontoretket, museovierailut. Perusopetuksessa opetusta järjestetään säännöllisesti oppilaitosten lähiympäristössä ja lähimetsissä.
	Etsimme mahdollisuuksia harrastustoiminnan yhdistämisestä kouluihin kuljetusten vähentämiseksi	Kyllä/ei	Sivistyskeskus		jatkuva	Suomen malli -kerhot jatkuvat koulupäivän yhteydessä kaikilla perusopetuksen kouluilla.
	Huomioimme palvelukuljetusten ympäristövaikutukset hankintojen yhteydessä	Hankinnoissa edellytetty ympäristökriteereitä, kyllä/ei	toimialat	Kasvatus, koulutus ja vapaa-aika	kesken	Kansalaisopiston, taidekoulun, musiikkiopiston, kirjaston ja kulttuurin toiminnassa ei käytetä palvelukuljetuksia.
				Hallinto	valmis	Ympäristövaikutukset on huomioitu tarjouspyynnöissä ja sopimuksissa.

B. Resurssitehokkaat kuntapalvelut					
Tavoite 7. Varaudumme ja sopeudumme ilmastomuutokseen				Vuonna 2024	
Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho	Tilanne	Lisätieto (esim. päivämäärä toteunut, missä mennään, miksi ei ole toteutunut)
Kartoitamme hulevesitulviin liittyvät riskit ja varaudumme hulevesitulviin	Ohjaamme kaavoituksen avulla kiinteistöjen hulevesien hidastamiseen tai imeyttämiseen omalla tontilla	Hulevesiasiat on huomioitu kaavoituksessa esim. laskeutusaltailla	Kaavoitus, liikennealueet	jatkuva	Kaavalla määrätty kielto kellarin rakentamisesta pohjavesialueella. Viheralueiden, luonnollisten imeytyskenttien turvaaminen
Lapuanjoen tulvahallintasuunnitelma – Otamme huomioon kunnan toiminnassa tulvasuojelun ja sään ääri-ilmiöt	Otamme huomioon tulvaherkät alueet kaavoituksessa ja pyrimme välttämään kaavoitusta tulvaherkille alueille	Tulvaherkille alueille laaditut kaavat, ha	Kaavoitus	jatkuva	Uusia kaavoja ei ole laadittu tulvaherkille alueille. Kaavamuutoksissa on huomioitu tulvat.
	Selvitämme tulvariskialueilla sijaitsevien erityiskohteiden ja muiden rakennusten paikallissuojaamista kiinteillä tai tilapäisillä suojauksilla	Yksi siirrettävä tulvaseinämäkontti hankittu	Tekninen toimiala	ei aloitettu	
	Laadimme varautumissuunnitelman tulvariskialueille	Varautumissuunnitelma laadittu	Tekninen toimiala	kesken	
	Kehitämme yhteistyötä viranomaisten välillä	yhteisharjoitusten määrä (kpl)	Valmiusjohtoryhmä	jatkuva	Tulva-asioiden osalta on pidetty palavereja ELYn kanssa.
Luonnon monimuotoisuuden vaaliminen ja lisääminen	Lisäämme laidunnusalueita kaupungin maille	Laidunnusalueiden määrä (m2) ja kasvu-%	Viheraluepalvelut	kesken	Laidunnusalueiden määrä ei muutunut.
	Budjetoimme joka vuosi vieraslajien torjuntaan ja tiedotamme torjunnasta somen välityksellä asukkaille	Talkoiden ja somenäkyvyyden määrä kpl		jatkuva	Sometiedotuksia 5 kpl
	Muutamme puistojen nurmialueita hoidetuiksi niityiksi	Niittyjen määrä m2 ja kasvu%		kesken	Kaupunkiniittyohjelma 2023-2030